

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslojpu (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Cesarski proglas prebivalcem Bosne in Hercegovine.

Prebivalci Bosne in Hercegovine!

Vojaki cesarja avstrijskega in kralja oger-
skega so pripravljene prekorati mejo Vaše dežele.
Ne pridejo k Vam kot sovražniki, da bi se teh
dežel silama polastili, marveč pridejo kot prija-
telji, da bi konec storili nevoljam, ki več let že
iznemirujejo ne samo Bosno in Hercegovino, ampak
tudi sosedne dežele avstrijsko-ogerske. Cesar in
kralj je žalosten slišal, kako domač boj ovo lepo
deželo pustoši, kako se prebivalci med seboj vojsku-
jejo, kupčija in promet sta pretrgana, Vaše čede se
Vam ropajo, Vaših njiv nihče ne obdeluje, revščina se
kaže povsod, v mestih in po deželi. Veliki in silni pri-
godki so zakrivali, da Vaša vlada ni v stanu, Vam za-
gotoviti stalnega miru in složnosti, na katera se bla-
gostanje narodov naslanja. Cesar in kralj ni mogel
dalje mirno gledati, kako posilje in nemir blizu nje-
govih pokrajin razsaja ter uboštvo in revščina tudi na
vrata njegovih dežel trka. On je torej evropske
vlade upozoril na Vas, in v posvetovanju ž njimi
se je enoglasno sklenilo, da Vam Avstrija zopet
pomaga do miru in blagostanja, katerega že toliko
časa pogrešate. Vaš dosedanji vladar, turški sul-
tan, Vas je izročil varstvu svojega mogočnega pri-
jatelja, avstrijskega cesarja, ogerskega kralja. In
tako bodo sedaj k Vam prišli cesarski kraljevski
vojaki. Oni Vam ne prinašajo vojske, ampak pri-
nesejo Vam mir. Naše orožje bodi vsakemu v
obrambo, nobenemu v posiljenje. Cesar in kralj
ukazuje, da naj vsi sinovi teh dežel uživajo jed-
nake pravice po postavi, vsi morajo biti varovani
gledé jihovega življenja, vere, posestva in imetja.
Vaše postave in uravnave se ne smejo samovoljno
zatreti, Vašim šegam in običajem se ima prizna-
šati. Nič se ne sme po sili spremeniti brez
vestnega prevdarka o tem, česar Vam je treba.
Stare postave veljajo, dokler ne bodo nove osno-
vane. Od vseh svetnih in duhovnih gospodk se
pričakuje, da bodo za red skrbele in vlado pod-

pirale. Deželni dohodki se bodo edino le za deželne
potrebe rabili. Zaostale dače pretečenih let se ne
bodo iztirjevale. Vojaki cesarja in kralja dežele
ne bodo težili, nikogar nadlegovali. Vse bodo v
gotovih denarjih plačali, česar bodo od prebivalcev
potrebovali. Cesar in kralj pozna Vaše pritožbe
in želi Vašo srečo. Pod njegovim mogočnim žez-
lom živi mnogo narodov, vsak govori svoj jezik.
On zapoveduje ljudem, ki niso vsi ene vere, vsak
pa sme svojo vero svobodno izpoznavati.

Prebivalci Bosne in Hercegovine! Podajte se
zaupljivo pod varstvo slavnih banderov avstrijsko-
ogerske države. Sprejmite naše vojake kot prija-
telje — ubogajte gosposko, poprimite se zopet svo-
jih opravil, in varovani bodete v uživanju pridel-
kov svojih rok.

Odkritje Slomšekovega spomenika.

(Pridiga. Govoril kanonik Fr. Kosar) 24. jun. 1878.

Čast Bogu na višavah in mir
ljudem na zemlji. Luk. 2, 14.

IV. Tretji napis je pisan v slovenskem je-
ziku, kateri je bil njih materni jezik, in ker to,
kar nam pove, njih narodno delovanje za-
deva. Glasi se: „Narodnemu buditelju, pi-
satelju in pesniku hvaležni Slovenci.“ Slo-
venci imamo prigovor: „Kri ni voda.“ Da kri ni
voda, to so čutili tudi pokojni Slomšek v dnu
svojega blagega srca. Zató so ljubili svoj narod,
so ga ljubili srčno, močno in stanovitno: bili so
v resnici rodoljuben mož, naroden mož — mož na-
roda. Je li pa ljubezen do naroda tudi v kr-
ščanskem smislu, to je, po nauku naše sv.
vere, dobra in hvale vredna? Gotovo; le poslušajte!
Nihče ne dvomi, da ima vsak človek do domače
družine, v kateri je rojen, n. pr. do staršev, do
bratov in sester itd. po božji volji, in sicer po
četrti zapovedi božji, posebnih dolžnosti, ktere
družinske dolžnosti imenujemo. Mi spoštujemo
moža, ki te dolžnosti dopolnuje, pa se nam mrzi do
onega, ki jih ne dopolnuje — Nihče ne dvomi,
da ima vsak človek do ene večje družine, ki jo

državo imenujemo, n. pr. mi našo Avstrijsko državo, po božji volji kakor podložniki zopet posebne dolžnosti, ktere državljanske dolžnosti imenujemo, in ktere nam Kristus sam zatrjuje rekoč: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ (: Mat. 28, 21. :) Mi spoštujemo moža, ki državljanske dolžnosti dopolnuje, pa se nam mrzi od onega, ki jih ne dopolnuje. — Nihče ne dvomi, da imamo tudi do one velike duhovne družine, ktero katoliško Cerkev imenujemo, in ktere udje smo, posebnih dolžnosti, ktere cerkvene dolžnosti imenujemo. Mi spoštujemo moža, ki cerkvene dolžnosti vestno in veselo pred vsem svetom dopolnuje, pa nerazumljiva uganjka nam je oni, ki se katoličana imenuje, pa svojih cerkvenih dolžnosti ne dopolnuje. — Tedaj pa tudi nihče ne more dvomiti, da ima vsak človek do one družine, ktero narod imenujemo, to je ljudstvo, v katerem se je kdo narodil in s katerim ga je Bog sam zvezal z krvno zavezo, posebnih dolžnosti, ktere narodne dolžnosti imenujemo. Kristus sam nam daje prelep zgled pobožne narodne ljubezni (: Luk. 19. :) ker se je, z Oljske gore na Jeruzalemsko mesto gledajoč, milo razjokal, ko je v duhu naprej gledal strahovito razdjanje tega svetega središča Judovskega naroda in prebitko vekovito osodo istega zaslepljenega in trdovratnega ljudstva, s katerim ga je sam Bog Oče zvezal s krvno vezjo po njegovem rojstvu iz Marije Device, hčere kralja Davida. Zato mi katoličani tudi po načelih svoje sv. vere spoštujemo moža, ki ima srce za svoj narod, pa se nam mrzi do onega, ki se svojega naroda sramuje in ga zatajuje. Se več; kakor daleč zgodovina nazaj sega v starodavne čase, vselej in vsepovsodi pri vseh omikanih ne le krščanskih, temveč tudi paganskih narodih so se tisti možje od roda do roda visoko slavili, ki so svoj narod duševno budili, in ga vzdigovali in povzdignili do višje stopnje omike. Ime: rodoljubni mož, narodni mož, — mož naroda, je bilo vselej, je še zdaj in bo za vse čase eden naj častnejših priimkov vsakega pravega moža. Tako nas že lastna pamet sili priznati, da je dolžnost, ki iz božje volje izvira, to, kar more človek na tem svetu najvišej ceniti, in se ji zavolj Boga vselej in brezpogojno ukloniti, naj stane, kar rado, da je tedaj vestno izpolnovanje dolžnosti najlepši kinč vsakega človeka, najgotovejše znamenje krščanskega značaja. Tajiti pa se ne da, da so pri vseh imenovanih, posebno v državnih in narodnih razmerah, zmote mogoče, in sicer mnogovrstne in hude zmote in zgodovina priča, da na svetu brez takih zmot nikdar in nikoli ni bilo. Poglavitni zmoti ste te dve: v nemarneži zastajajo daleč za svojo dolžnostjo, prenapetneži pa prestopajo daleč meje dolžnosti, segajo v pravice drugih in jim delajo krivico. V narodnem oziru se kaže prenapetost najpogojje v tem, da mnogi svojo lastno narodnost čez vso mero vi-

soko povzdigujejo, dà, kakor malika jo molijo, vse vdruge narodnosti pa zaničujejo in zatirajo. Prav v tem je den denešnji, kakor tajiti ne moremo, neugasljivo ognjišče veduih zdražb med nami, prav v tem vzrok, da se iz svojih rev izkopati in v blagonosnih napravah napredovati ne moremo, prav v tem, tudi zlasti za naše cesarstvo, ena največih nevarnosti za sedanji čas in menda še tudi za prihodnost. Le kdor, kedar v javno življenje stopi, v eni roki drži luč sv. vere Kristusove, z drugo roko pa se močno oklene stola sv. Petra, na katerem sedi nezmotljivi tolmač božjih zapovedi in tedaj tudi naših dolžnosti, le tak mož se sam ne zmoti in drugih v zmoto ne zapelje, ampak blagonosno dela za državo in narod. In tak narodni mož sobili pokojnik nez in škof A. M. Slomšek. Edina zvezda, ki jih je v narodnih podvzetjih vodila, je bila dolžnost pred Bogom in zavolj Boga, to je, prepričani so bili, da so svoji vesti dolžni, talente in duševne zmožnosti, ktere so od Boga prejeli, zopet po božji volji žrtvovati v blagor tistega naroda, med katerim jim je Bog dal rojenim biti, in pozneje dušno pastirsko in slednjč celó škofovsko službo nastopiti. In bolj ko so videli, da je njih narod zapuščen in duševno zanemarjen, toliko bolj se je njih pobožna narodna ljubezen navdušila, vse moči napeti, da bi mu prižgali luč krščanske omike in mu naravnali stezo k višjemu blagostanju. Drugih nagibkov niso poznali, ampak jih ostro zavračali, kjerkoli so jih srečali, naj so se tudi skoz to mnogim zamerili. In prav zato, ker je bila njih edina zvezda voditeljica sveta dolžnost, so zamogli brez ozira na čast in zaničevanje, na priznanje in natolcevanje, delati mirno, krepko in stanovitno do smrti, in so bila vsa njih podvzetja vidno od Boga blagoslovljena. In, ne bojim se ugovora, ako rečem, da bi bil največji dobrotnik naše avstrijske očetnjave oni, ki bi vse hribe in doline prehodil, in glasno klical edino to, da naj bi vsi, ki v javno življenje stopijo, delali le po dolžnosti in zavoljo dolžnosti, in da naj bi mej dolžnosti nikdar ne prestopili; kajti ako bi se to doseglo, bi hipoma potihnille vse dražbe, in bi se povrnil k nam ljubi znotranji mir, ki ga toliko potrebujemo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Krvomok ali krvavo seanje pri goveji živini.

M. Ta bolezen se spomladi in poleti, ko se živina začne na pašo zaganjati, naj rajši prikazuje. Vzroki so ji poglavitno dvojni, na paši povžita škodljiva trava in pa slaba pitna voda, zlasti voda iz raznih mlakuž in močvirjev. Največkrat napada ta bolezen živino, ki se na kisle travnike, na močvirje in v gozde na pašo zaganja. Prvi in poglavitni vzrok je toraj kislá trava, razne sorte

zlatič (*ranunculus*), mleček ali kačec (*euphorbia*), črničevje, bodičevje ali lakotnik (*gerista*), smolnati listni popki jelševi, smrekovi, hrastovi itd. Pogosto napravlja živini to bolezen pitna voda, ki izvira iz šotastih močvirjev. Razun navedenih vzrokov se jih nahaja gotovo še mnogo drugih, zlasti na mnogovrstne načine pokvarjena krma, kakor: plesniva repna metenica ali ščavje in sploh nagnjito korenstvo vsake vrste. Razun hrane pa imajo tudi vremenske razmere svoj vpliv na živino; tako so opazili, da ta bolezen pri dolgem deževnem vremenu živino rajši napada ko pa ob lepem in bolj suhem vremenu. Ta bolezen, ki je mnogokrat vzrok, da napadena živina za njo pogine, se z mnogovrstnimi pomočki zabranuje in ozdravlja. Pred vsem drugim pa je treba, brž ko se prikaže, napadeni živini pašo in krmo pa tudi pitno vodo premeniti, da se tako pglavitni vzroki boleznii odstranijo. Drugih zdravnih pomočkov je prav mnogo in ker včasih to, včasih drugo zdravilo pomaga, zato hočemo tukaj nekaj naj navadnejših navesti in opisati. Vzame se za kubičen palec rudeče krede, ki je prav za prav zveza sivrika ali opoke z železnim oksidom in ki se v vsaki špecerijijski prodajalnici dobi. Ta rudeča krede se stolče v tanek prah, od kterega se goveji živini prvo jutro, ko se ima na pašo gnati, nekaj poda. V ta namen je najboljše, da se ta prah pomeša z moko debelo iz rži zmleto, ki se potem v kruh speče in vsakemu živinčetu primeren kos tega kruha povžiti da. Še prostejši in lahkejši je pa način, da se vreže kos navadnega domačega kruha, v sredico ali mečo izreže primerna luknja, v to rečenega praha nasuje in luknja zopet z krušnim izrezkom zadela in tako živinčetu v gobec med zobe porine. To je po starih skušnjah varovalno sredstvo zoper to bolezen.

1. Zdravilo. Zreže se nekaj kilogramov korenja na drobne kosce, ki se potem pri vednem skrbnem mešanju dobro skuhajo in potem skozi katero ne pretanko cunjico preženó. Te pijače se da bolnemu živinčetu zjutra in zvečer blizu dva poliča mlačno piti. Če se ti pijači še za žlico glavbarjeve soli pridene, je pomoč še bolj gotova. 2. Pomeša se ribanega hrena, kvasa in soli v enakih delih in zgnjete se vse to v testo, iz kterega se potem zvaljuje v kepice zakokošja jajca debele, kterih se bolnemu živinčetu, ki se ne sme, dokler je boleno, na pašo zaganjati, vsake tri ure po tri take kepe daje. Piti se živinčetu brž po vzetem zdravilu ne sme dati in tudi pozneje le bolj v pičli meri. Za hrano služi bolni živini, dokler je v hlevu, naj bolj zelena krma. Ko bi se morda v živini zapeklo, se ji mora podati klistira mrzle vode. 3. Pomeša se opečnega olja (*Ziegelöl*, *Ol. philosophorum*), sivkinega ali lavendelnovega olja in terpentinovnega olja v enakih delih in od te zmesi se kravi po njeni velikosti 100—120, volu pa do 150 kapelj zjutraj in zvečer na kruhu daje. 4. Vzamejo se 4 loti glavbarjeve soli, $\frac{1}{2}$ lota kremora tartarovega (*Cremor Tartari*), in pol lota encijanove korenine

in pol lota rabarbare. Vse te stvari se najboljše že koj v lekarnici v prah stolčejo in v 4 jednake dele razvagajo. Od tega se bolnim živinčetu dva dni zaporedoma zjutra in zvečer z čisto mrzlo vodo poda. Bolena živina se mora, če le mogoče, v hlevu pridržati in z travo dobro krmiti. 5. Ako mlečne krave brž z rudečo vodo tudi krvavo mleko dobijo, se jim vsak dan dva litra kislega mleka med drugo pijačo pomeša, kar je po francoskem živinozdravniku Villeroy-u najboljši pomoček zoper to bolezen.

Razne sorte umetnega gnoja kdaj in kako se ga z pridom posluževati.

M. II. Kar pa zadeva porabo onih umetnih gnojil, ktere hočemo neposredno z zemljo združiti, velja kot glavno pravilo, da jih ne smemo zakopati, t. j. globoko podorati ali podkopati. Pregloboko pod zemljo spravljena umetna gnojila se bolj počasno razkrojivajo in so tudi srkovnim organom rastlin to je srkovnim koreninam manj dosegljiva. Težka zemlja zahteva v obče taka umetna gnojila, ki so sposobna večjo delavnost zemlje prouzročiti kakor: koščena moka in koščena moka pomešana z raznimi superfosfati. Lahkejša zemlja ni toliko izbirčna v obziru na razna gnojila, je hvaležna za vse, kar se ji poda, vendar pa se mora na sostavo in množino umetnega gnoja ozir jemati, da ne postane presilen in prenegel vspeh in da posamezni delki za pospeševanje rasti pri setvi v zgubo ne gredó. Kar velja o gnoju za težko zemljo, to more tudi veljati o gnoju za mrzlo zemljo, samo je treba gnojivni snovi, ki zemeljno delavnost vzbuja, še tudi dražljivo gnojilo primesti ali z drugimi besedami: dati se mora taki zemlji sestavljen umeten gnoj na primer amonijakov superfosfat, ali pa kalijev in amonijakov superfosfat. Dan danes nosijo razne sorte koščene moke in superfosfati v mnogovrstnih sostavah in zmesih med umetnimi gnojili rekel bi zvonec; kajti pomanjkanje fosforove kisline v zemlji se naj prej in naj bolj občutljivo pokaže. Gnjilec se zemlji povrne po hlevnem gnoju, gnojnici in po vodi, v kteri so se razni živalski izločki zlasti človeški raztopili. Kali imajo v sebi različni razpadki rastlin in kamenja. Gnojenje toraj z fosfati bode v največ primerljivejših najboljši vspeh imelo.

Kdor pa njive, ki se ima z umetnimi gnojili pognojiti, ne pozna, kdor ne ve, koliko ima še gnojne moči v sebi, kdor ne jemlje ozira na to, kako močno se je prej z hlevnim gnojem njiva gnojila ali se ima gnojiti, sploh kdor ne porajta, za katero rastlino ali sadež ima umetni gnoj služiti in ali ima samo za jednok sadež se z njim pognojiti ali ima včinek gnojenja še za več setev zaporedoma služiti, ta bode težko kakovost in kolikost umetnega gnojila v pravi meri za ta ali uni kos polja določil. Kemija sicer nas uči, ktere redivne snovi da moramo tej ali uni rastlini najbolj podati in koliko jih razne pridelovane rastline v svojo rast

in vspešno dozoritev potrebujejo, vendar pa je polje lastne poizvedbe še široko in dober svetkušen kmetovavcev potreben tistemu, kdor hoče z umetnimi gnojili prav zadeti. Za zimsko strneno setev je drobna poparjena koščena moka najbolj nasvetovanja vredna. Ona se v zemlji počasu razseda in razkrojiva in podaja posebno po leti v pravi razkrojeni podobi rastlinam najbolj potrebne redivne snovi. V mokrih, mrzlih legah se ji more še nekaj amoniakovega superfosfata pridjati kot dražilo, da setev prav krepko obraščena že v zimo pride. 6—8 novih centov prve in tretji del drugega navadnim razmeram na hektaro zadostuje. Za jaro žito se pa posebno razkrojena koščena moka z malim prineskom žveplenokislega amoniakovega gnoja v istih tehtničnih razmerah dobro prilega. Močni superfosfati šet udi tukaj lepših vspehov doseči dajo. (Konec prihodnjic.)

Sejmovi na Štajerskem. 4. aug. št. Ilj pri Velenji, sv. Peter pod sv. gorami, Strassegg; 5. aug. sv. Janž v Arveškem okraju, Loka, Miklauž v Sausali, Kaniža; 6. aug. Nova cerkva, Ptuj; 10. aug. Lučane, Celje, Podčetrtek, sv. Miklauž pri Drasslingi, sv. Lovrenc na Dravskem polji, Radgona, Slov. Gradec.

Sejmovi na Koroškem. 10. aug. Strassburg, sv. Lenart; 12. aug. Beljak.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Cerkveno petje) po večih krajih, kakor čujemo, dobro napreduje, zlasti po društvi sv. Cecilije. Upati torej je, da se bodo taka društva tudi med Slovenci vpeljala in srečno delovala. Vsaj Slovenci že od nekdanj slovijo kot narod, ki rad in lepo prepeva. Da se pa tudi pri nas res da v tej reči marsikaj doseči, če le trdne volje in potrebnega truda ne zmanjka, tega smo se nedavno prepričali v romarski cerkvi blažene Device Marije na Polenšaku. Prišle so tje na den obiskovanja Device Marije 4 procesije in pri sv. meši je tamošnje pevsko društvo zapelo na veliko začudenje in radost romarjev latinsko mešo od Jaspersa in ob enem odpevalo po novih responzorijih. Mlado društvo šteje 26 udov. Ves trud in strpljivost pri tem se pripisuje ondotnemu č. g. župniku Antonu Pučko. Za čast božjo vneti pastir so društvo ustanovili, društvenike učili in vadili, za kar jim gre vsa čast in zahvala!

Iz Ljutomera. Omikanim narodom so bila od nekdanj največja skrb ona javna poslopja, katera so odločena božji časti in božji besedi ter poduku in omiki. Naša „hiša božja“ je bila nekaj let precej zapuščena; toda prišli so možje, vneti za čast bošjo, ki so si vzeli trud, da so jo primerno olepšali. Pod oskrbništvom č. g. Ozmeca se je bil l. 1874. prednji del cerkve pomalal, pod sedanjim

župnikom č. g. Šinkom pomalal se je tudi zadnji del, kar je lepo dovršil malarski mojster g. Brollo, ki je sedaj na Hrvaško (v Bukovac) pozvan. Vsa čast gre torej cerkvenemu predstoništvu in vsem podpornikom pri tem podvzetju, kateri so v sedanjih hudih časih se težkega dela lotili in ga tudi srečno dovršili. Zdaj se še altarji popravljajo tako, da bode v kratkem naša stara farna cerkev od znotraj popolnem nov obraz imela!

Iz Leskoveca. (Toča.) Inače v bogatih Halozah, nastalo je zbog zaporednih nerodovitnih let in vremenskih nezgod veliko vbožstvo, čigar priča so pogoste cenitve in dražbe poedinih posestev. Ljudstvo vsega potrebnega, — sem ter tje celó za ohranjenje življenja najpotrebnejšega, vsakdanjega kruha pogreša. Zmerna zima in pa ugodna spomlad pripomogli ste, da se je na polji, v goricah in ogradih obilen blagoslov prikazal in ljudstvu up povzdignil na milejšo prihodnost. A glej nesreče! reč se je vse drugače zasuknila. Rž je megla vbila; pšenico je rja snedla; sadje je z večega nezrelo z drevja popadalo; v goricah se je grozdje osipalo in kar je vprek vsemu temu še ostalo, to je dne 14. t. m. grozovitna toča položila, prišedša nad Dravce po Leskovskeji dolini, obsegajoča spodnji Leskovec, Repiše, zgornji Leskovec, nekoliko Strmec in Trdobojce; ves Berinjak, malo Varnico in Skorošnjak tje prek čez Okič na Hrvaško. Škoda je velika. Klaverno ljudje pobešajo glave in očitno spoznavajo, da „ne ta, ki seje, ne ki priliva, je kaj, ampak, ki rast daje — Bog!“

Iz Haloz. (Vtopil) se je pri kopanju pod Borlskim gradom 13letni dečko Filip First, učenec 2. razreda v fari sv. Barbare v Halozah, 21. jul. Mati v svoji preveliki ljubezni mu je vse dovaljala, in spregledavala. Dasi mlad, že je tילו v njem seme malopridnosti, tatvinstva, razuzdanosti, posebno neubogljivosti, in lehkomišljenosti, tako da se mu je prerokovalo, da bo nekdanj velik razbojnik. Bog ga je rešil po žalostni smrti. Starši! ako svojo deco ljubite, učite jo pokoršine in pobožnosti.

Iz Sesterž pri Monšbergu. (Zvijačnik.) Nedavno je prišel nek človek v našo vas pa tudi na več krajev, kjer je zvedel, da kdo kaj vina ima. Mož je lepe postave, samo na eno nogo nič ne stopa, vsled tega potrebuje palice ali berglje. V listnici imel je polno brž ko ne nič vrednege papirja pa menda prazen želodec; že oče njegov je nekaj prej za svojo krmo kupil 1 štrinjak vina, dal je samo 5 fl. prišel je zdaj sin; obnašal se je kakor da bi bil denarje za že odpeljano vino prinesel, rekel je, da je lačen. Neka žena misleča, da je res denar prinesel, mu prav uljudno postreže in ga dobro nasiti in mož potem z polnim želodcem zvito odide. Večim, ki vino za odati imajo, je pravil, da oskrbnik grajščine na Hausambacher potrebuje več kakor 500 štrinjakov vina; on je poslan, da bi vino pokušal in ga kupil,

drugi dan je pravil, se pripela gospod, ki bo nekaj denarja prinesel, potem vino pretočil in gotovo izplačal. Prav lepo je bil sprejet in postrežen, tu pa tam je še kaka klobasa v njega zlezla, ker ljudje bi radi blago v denar spravili, in so zato takih obetov veseli. Torej varujte se!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V pondeljek 29. jul. so naši vojaki začeli marširati v Bosno in Hercegovino. Ta dogodek je toliko važen in zanima ljudi tako močno, da na razpisane volitve za deželni zbor še le malo mislijo. — Za zapuščene žene in otroke na Turško odšedših vojakov pa že mnogovrstno skrbijo; svitla cesarica je darovala 1000 fl. V Gradcu, v Celovcu, v Ptuj in v Ljubljani so se sestavili posebni odbori, ki milodarov pobirajo. Vojaške vaje rezervistov so ustavljene na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, ker je iz teh dežel itak že veliko ljudi moralo k vojakom; le artileristi se bodo na kratke dni poklicali. Dalmatinska deželna bramba je pa od cesarja pozvana, da se pridruži vojakom, ki marširajo v Bosno. — Italijanske prebivalce Trsta, Istrije in Gorice iznemirujejo laški in lahonski rogovileži in jih ščujejo zoper Avstrijo; to so britke skušnje za naše politikarje, ki so Lahe v Tržanskem, Primorskem, in v Gorici podpirali zoper vedno zveste Slovence; sedaj čejo Italijani imeti ove dežele in mesta, ker pravijo, da so celó italijanska! V Ljubljani so zavolj 72 nemških učencev sklenoli, da se ima 974 slovenskih otrok podučevati v nemčini, katere še čisto nisto nič ne razumijo. To je ravnopravnost, da se Bogu usmili! — Minister Hlumecki se je mudil v Wolfsbergu na Koroškem ter je bil imenovan za častnega mestjana v zahvalo, da je privolil v stavljenje železnice iz Wolfsberga v Spod. Drauburg. — Cesarjevič Rudolf se je 1. avgusta preselil v Prago, kder je bil sijajno sprejet. Na Ogerskem postaja volilna borba čedalje silnejša. Erdeljski Rumunci in Saksi so vsi zoper Tiszajevo stranko; kaj pa naši Prekmurci počenjajo, le vemo, da mislijo izvoliti g. Imreta, v Čakovcu pa g. Gezo Remetija. Jagerski nadškof dr. Samassa je šolskim sestram v Miškoleu pripravil zavod, ki ga je stal 66000 fl. Izredna požrtvovalnost; o židovskih milijonarjih na Dunaju in v Budimpeštu kaj enega ni nikder brati. — Hrvatski dosedanji poslanci opravičujejo svojo dosedanjo politiko in se hvalijo, da so, kolikor jim je bilo mogoče, delali na to, da bi se zasedli Bosna in Hercegovina in potem vsi jugoslovanski prebivalci Avstrije združili v eno skupino, močno zaslonbo celega cesarstva zoper nemško, magjarsko in lahonsko prevzetovanje! Dal Bog, da se to vresniči!

Vnanje države. Na Ruskem imajo izvrstno letino in se nje močno veselijo; tudi sklenjeni mir z Turkom bi Rasom bil še naposled po volji, ko

bi res bilo misliti na stalen mir. Ali nihče ne misli na stalen mir; vsak le pravi, da je kratko premirje, za katerim bo sledila konečna vojska za turško zapuščino in zoper angleško grabljivost; Rusi se torej marljivo orožajo, iz Turčije odvažajo bolenike domov, iz doma pa odpošiljajo novih vojakov, tudi se ne genejo nikamor od Carigrada in Bolgarijo bodo bržčas sebi pridržali. — Nemški cesar Viljelm se je pripeljal v Toplice na Češkem, kder bodo naš cesar visokega gosta obiskali in mogoče je, da dojde še ruski car. Tako bi se zopet sešli 3 cesarji. Velik nemir napravila je novica, da hoče Bismark pograbit bogato Holandijo in jo Nemčiji pritakniti. — Francoske republike predsednik maršal Mak-Mahon hoče odstopiti in lahko se zgodi, da bo freimaurer in jud Gambetta njegov naslednik, — velika sramota pa tudi nesreča za slavno katoliško ljudstvo! Italijanski kralj je baje pisal nemškemu cesarjeviču, naj bi mu ta pomagal od Avstrije dobiti iz dobra Trst in Tridentinsko. Cesarjevič se je obrnil do avstrijskega cesarja, ki pa ga je zavrnil rekoč: „da brez vojske še pedenj zemlje ne odstopi Lahom!“ Tako poročajo francoski listi. Italijani pa res čedalje bolj ščujejo in rovljejo zoper nas in v Romagni, potem v Genovi, že očitno nabirajo prostovoljcev, rudečesrajčarjev Garibaldincev. Vojski z Italijo smo bržčas že prav blizu. Angleži nastavljajo v Mali Aziji, za vsako turško pokrajino enega, angleškega oskrbnika, kateremu bodo vsi turški uradniki pokorni; tako bo Anglež velik del Turčije pogoltnil; Angleži mislijo tudi že na veliko železnico po Eufratovi dolini mimo starega Babilona do Perzijskega zaliva. Srbska skupština je sklenila železnico potegniti od Belgrada v Niš in Sofijo in od Niša do Mitrovice. Proti Grkom in proti številnim grškim vstašem v Macedoniji, Tesaliji in Epiru je sultan poslal 12 bataljonov vojske. Perzijski šah pa je na Dunaju naročil mnogo vojne sprave, ki se mu bo iz cesarske orožarnice ali arsenala doposlala.

Bosna in Hercegovina. V nedeljo 28. jul. zvečer je iz cesarjeve kancelije po telegrafu došel ukaz, da se ima prekoračiti turška meja. Ob 3. uri zaran so že trobentaši in bobnarji budili vojake in ob $\frac{1}{2}$ 6. uri so bili vsi za potovanje pripravljani. Po 3dnevem dežu se je zvedrilo. Ob $\frac{3}{4}$ 6 so se vojaki 27. in 9. bataljona lovecev, 4. škadrone 7. regimenta husarjev in 4. kompanije ženijskega polka na pontonih, barkah, flosih in čolnih začeli peljati v Brodu čez Savo. V par minutah so prebrodili reko, vodnik (führer) 27. bataljona lovecev, Franc Müller stopi prvi na bosensko zemljo. Drugi tovarši pritisnejo za njim, lovci in konjeniki priščejo okolico, vlovijo 12 turških žandarjev v leseni čuvarnici ali čardaki, jim poberejo puške in sablje in jih spustijo. Med tem pa vstane v mautnici turšk major, se hitro obleče in čez Savo pripelja k generalu Filipoviču z pismom, v katerem je v imenu sultana ugovarjal zoper vhod Avstrijancev. Ker

pa fem. Filipovič pisma ni sprejel, ga je Turek na zemljo položil in odšel. Med tem so naši vojaki vdrli v turško mesto Bosud in pri mautnico razsohē vrgli turško zastavo z polumesencem vred. Pijonirji pa so do 10. ure 200 korakov dolg most na 39 pontonih potegnili čez Savo in tedaj je začela glavna moč prehajati v Bosno: 7. reg. husarjev, 52. reg. pešcev, potem reg. Belgier, Molinari in drugi ter so med veselim vriskanjem, živio-klicanjem razvili velikansko avstrijsko bandero na turški zemlji. Isti den so naši vojaki začeli prodirati v Bosno še v Samacu, v Gradiški, kder so takoj vzeli turško mesto Berbir, in potem pri Konstanjici. Redna turška vojska se pred našo povsod pomika nazaj. Ali bo vseskozi tako, to ni lahko povedati. Popolnem pogodilo in porazumilo z turškim sultanom se ni; tudi je slišati, da je nek Hadji-Loja v Serajevu mohamedance hudi razdražil zoper Avstrijance. Mohamedanci so dobro orožani. Pravoslavni Bosnijski nam tudi niso prijazni, le katoličani se nas veselijo. Zato pa je tudi slišati, da se sv. oče Leon XIII. namislijo trdno poprijeti misijonskega dela v Bosniji ter skušati tamošnje Turke pokristijaniti, 3 škofijske sedeže bodo ondi ustanovili. Neljuba novica pa je, da naši vojaki veliko trpijo in mnogi boleajo, posebno v Dalmaciji, od koder je parobrod te dni 81 bolenih pripeljal v Trst. Ali so naši vojaki že iz Dalmacije v Hercegovino začeli prodirati ali ne, to še ni znano. Pač pa so morali z torpedi zapreti pristanišče v Stagnem in Kleku; to pa zavolj italijanskih rogoviležev, ki nameravajo iz Romagne mahiniti bosenskim vstašem in Turkom na pomoč, če bi med Italijo in Avstrijo res prišlo do razprtja. Resnobna je stvar vsakako, ker je iz nova ostro prepovedano novinam poročati o številu, razpostavljenju in marširanju naših vojakov! Tudi je turški general Mehemed-paša naglo zginil iz Dunaja, ker se ni mogel z našim ministrom Andrasijem prav pogoditi!

Za poduk in kratek čas.

Bosna.

IV. Veliko tisoč naših slovenskih rojakov gre na besedo svitlega cesarja v Bosno in Hercegovino. Marsikaterega slovenskega očeta je sree zbolelo, ponekoja mati je se razjokala, žena solznata pogledala za možem, otroci zaplakali za očetom, ki je moral svoje nagloma zapustiti in v ptuje kraje oditi. Ali ne žalujte preveč! Celó v ptuje kraje vendar niso odišli. V krajih, kamor jih kliče cesarjeva beseda, se glasijo tudi slovanski glasi sorodnih nam slovanskih bratov. Učenim Slovencem bilo je to že davno znano; sedaj pa tudi že naši kmetje iz slovenskih listov čedalje bolj razvidajo, da Slovenci nismo popolnem zapuščena in pozabljena

peščica ljudi na svetu, ampak, da imamo mnogo bratov po krvi in govorici, da smo zelena veja velikanske slovanske lipe, sinovi veličastne matere Slave. Vojaki vrnivši se iz Bosne in Hercegovine domov jim bodo to vsaj deloma vedeli izpričevati. Prvi sosedi Slovencem proti jugu in izhodu so nam Hrvati in Srbi, za obema pa še Bolgari prebivajo, vsi sami Slovani, vsi govorijo podoben jezik. Posebno Hrvati in Srbi nam govorijo jezik, ki sam po sebi ne kaže nobene razlike. Obadva naroda poslužujeta se enega in istega jezika: hrvatsko-srbskega. Hrvati se ločijo od Srbov le po verouizspoznavanji, pismenkah in političnih rečeh, kakor jih je večstoletna zgodovinska razmera nanesla. Kakor pa svojo slovenščino mi Slovenci na Štajerskem nekoliko drugače zavijamo, kakor naši bratje na Prekmurskem, ali Koroškem in Kranjskem, jednako se deli tudi hrvatsko-srbščina na 3 narečja. Ta narečja razlikujejo po tem, kako Srbo-Hrvati koga po čem vprašajo. Nekateri vprašavajo kakor Slovenci z besedico: kaj? Tem pravijo, da so kajkavci. Drugi vprašavajo z besedico: ča in se jim zarad tega pravi: čakavci. Tretji pa rabijo: što in se imenujejo: štokavci. Kajkavci so nam Slovencem najbližnji in najleži razumljivi ter niso druga nego pohrvatjeni Slovenci. V kajkavskem narečju se govori počenši od kranjsko-štajerske meje tje dol po Hrvatskem in Slavonskem do Karlovaca do Kolpe, Siseka, Jesenovaca ob Savi, Virovitice in Pitomače ob Dravi. Najčistejše se govori ovo narečje med Varaždinom, Križevcem in Zagrebom. V Zagorju za Sotloj in Krapinoj je bolj spačeno. Tu radi izgovarjajo a kot ä in o kot ö; tudi besede pogosto krčijo. Čakavci prebivajo med Slovani v Železni, Šopronski, Mošonjski in Rabski županiji na Ogerskem, potem v Istriji, po hrvatskem Primorji, po otokih Jadranskega morja in po severnem delu Dalmacije. Ti ljudje tedaj rabijo namesto kaj besedico ča? Dalje izgovarjajo sudoc namesto sudec, pln ali pön namesto poln, jubiti namesto ljubiti, rekol namesto rekel, v namesto in. Najbolj razširjeni so pa štokavci. To narečje velja vsem ostalim Hrvatom in Srbom v Dalmaciji, Hercegovini, Črnigori, Bosni, Srbski kneževini, v Slovoniji in v Banatu na Ogerskem. Razlike niso znatne. Nekateri iz med njih izgovarjajo na primer: dijete, drugi: dite, največ pa: dete. Tudi so nekateri, ki samoglasnika h ne trpijo in izgovarjajo: ora namesto orah (oreh). Sploh pa smemo ponosno reči, da je srbsko-hrvatski jezik lep, blagoglasen, bogat in krepak, eden izmed najkrasnejših jezikov na celem svetu. Poslužuje se ga 5,800.000 ljudi. Prebivajo na zemljiščnem prostoru, ki obsega nad 3400 □ milj. Največ jih pa prebiva v Bosni in Hercegovini kakih 1,200.000 duš. Čeravno pa je ta krasni jezik za Hrvate in Srbe eden in tisti, ga vendar vsi ne pišejo z enakimi pismenkami. Hrvati pišejo z latinico, kakor Slovenci. Srbi pa z cirilico, kakor Bolgari in Rusi. Temu so pa verske razmere krive.

Hrvati so namreč katoličani, Srbi pa pravoslavni ali: „staroverci“ prav za prav greški razkolniki, ker so za greškim patrijarhom v Carigradu bili potegnjeni v razkolništvo in odpad od naslednikov sv. Petra, rimskih papežev. Velik del Srbov se je tudi pomohamedanil. Od teh vsakemu Slovanu nepovoljnih verskih razmerah bodemo pa prihodnjie poročali.

Smešničar 31. Učitelj: Zakaj se po Slovenskem skoro povsod ob sedmih zjutraj zvoni? Učenec: Saj je to že znano. Učitelj: V spomin na Turke, ki so po naših deželah divjali in bili o tej uri pregnani — ne? Učenec: O ne! Zato, ker mariborski župan, dr. Reiser, tega zvonjenja ne more prepovedati. „Brencelj“.

Razne stvari.

Milostljivi naš knez in škof

so se 1. aug. podali v Celovec na obiskovanje celovskega knezoškofa ter bodo ondi 2. avgusta obhajali 40letnico svojega mešnikovega posvečevanja. Poddani Jim duhovniki in verniki se bomo tega za celo škofijo pomenljivega in veselega dogodka v hvaležni molitvi spominjali.

(Blagoslovljenje) cerkve sv. Antona na Pohorju se bo vršilo v nedeljo 4. aug.

(Pri sv. Lenartu v Slov. gor.) so zvečinom tržani napravili posojilno društvo z neomejenim poroštvom; delež velja 50 fl. Predstojnik je g. Magdič, prvi nadzorni svetovalec pa g. dr. Jug.

(Svitli cesar so darovali) po toči poškodovanim v Halozah 1000 fl. in v Lipniškem okraju 300 fl.

(Vojaki veliko trpijo.) Ogerski vladini list P. Naplo poroča iz Dalmacije, kako je 24. jul. marširal 3. bataljon 69. reg. pešcev iz Kastelnove v Dobrovnik. V silni vročini je od 1000 mož samo 36 prišlo v Dobrovnik. Drugi so vsi na stezi opešali. Če res, je silno!

(Nemarnost kaznovana) Župnijska poslopja pri fari Theissenegg na Koroškem bila so pri zavarovalnici Riunione di Sicurta v Trstu zavarovana za 6335 fl. Ali že l. 1873 se je vplačevanje opustilo. Sedaj je ogenj poslopje pokončal in znatna odškodnina se bitko pogreša.

(Tolovajsk napad) se je zgodil na Jurija Kamšaka na stezi v Vitanje; mož je nevarno ranjen.

(Mlatiči) v Cvetkoveih ormuškega okraja so z tobakom ogenj zatorili in škedenj zažgali pri g. Jergecu, škode je 1560 fl.

(Težke konje) za artilerijo kupujejo v Gradcu do 350 fl. za vsakega, potrebuje se 109 konj.

(Strela) udarila je v kozole J. Dobrovška v Kórpiljab konjiškega okraja in hlev užgala; 17letni jegov sin je hotel svinje spustiti pa je bil od gorečega slemena, ki je nanj padel, tako zadet, da je umrl.

(Dražbe III). 3. aug. Janez Pahernik na Pesnici 610 fl. Roza Ferk v Strihovcu; 9. aug. Anton Čeček v Rogacu 3385 fl.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) V mešnike posvečeni bili so letos samo 4 gospodje bogoslovci gg. Bratuša, Murkovič, pl. Pol in Smid. Č. g. Sim. Črnoša je potrjen za župnika v Pišecah, č. g. J. Lempl ostane ondi kaplan. Č. g. M. Frece je postal provizor pri sv. Marjeti nad Laškim in č. g. G. Dupelnik v Ročici. Novo posvečeni gospodje so nameščeni: čč. gg. L. Pernat kot kaplan v Ročici, Jan. Heber kaplan II. v Laškem, J. Majcen kaplan III. v Celju. Č. g. Pozničja je mrtvud zadel.

(Za dijaško semenišče) v Mariboru so darovali: č. g. Janez Strah, župnik pri sv. Roprtu v slov. Goricah 100 fl. č. g. Lovro Herg župnik v Lembahu 20 fl. č. g. Peter Cizej župnik v Reki 10 fl. Dr. Franc Žager gim. profesor v Mariboru 20 fl. Zavarovalnica Riunione Adrictica di Sicurta 200 fl. č. p. Franc Rath 1 drobnogled in zbirko starinskih in ptujih penez čez 600 komadov.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrib.

1 Hl. = 1⁰³/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 ¹/₂ funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarsica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8	60	5	90	6	20	3	30	5	90	6	—	6	—
Ptuj	8	30	6	—	5	—	3	30	6	—	5	20	6	40
Varaždin . . .	6	40	4	—	3	—	3	80	5	80	7	40	6	—
Dunaj } Pešt } 100 Kkr.	11	20	7	75	8	—	6	40	6	90	—	—	—	20
	10	13	6	62	8	5	6	8	6	28	—	—	—	—

Dobra služba

je do 1. septembra t. l. razpisana na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru, namreč služba paznika za gospodarstvo in ob enem vrtnarja za sadunosnike in za sočivni vrt. Poleg plače letnih 500 fl. dobi prosto stanovanje z kurjativjo vred. Prošniki se naj sami do 17. ang. glasijo pri ravnateljstvu šole ter mu izročijo prošnjo v dokazili o svoji starosti, stanu, poduku in praktični porabnosti pri gospodarstvu in vrtnarstvu.

Maribor 12. julija 1878.

Loterijske številke:

V Trstu 27. julija 1878: 63, 28, 12, 88, 19.

V Lincu " " " 33, 79, 84, 28, 62.

Prihodnje srečkanje: 10. avgusta 1878.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 64.15 — Srebrna renta 66.10 — Zlata
74.40 — Akcije narodne banke 878 — Kreditne akcije 262 —
20Napoleon 9.22 — Ces. kr. cekini 5.48 — Srebro 100.20.

5—6000 fl.

se išče na lepe dvojne gorice blizu mesta proti gotovemu zavarovanju in pošteuim obrestim. Naslov se prosi pod J. V. P. 22. poste restante Marburg.

3—3

Služba organista in mežnarja

se išče. Poudbe franco na poste restante M. Nr. 101 Celje.

Številnih priznanih za zilte zvonove je privedenih za ogled.

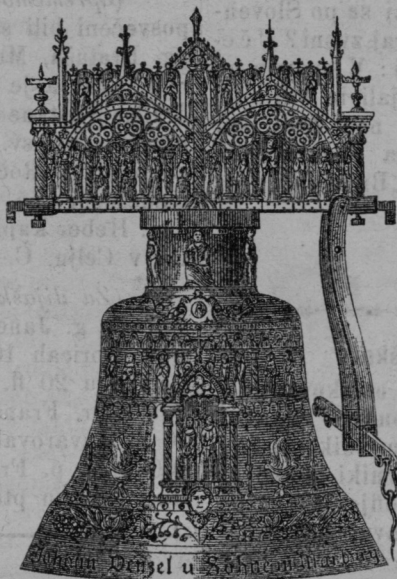
C. kr. izk. pr.

LIVARNA,
Badgasse Nr. 9
blizu sl. cerkve.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

V MARIBORU

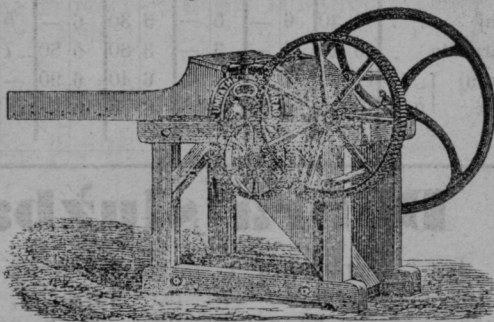
zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejših zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot splohno že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanege, iz litega železa ali iz bese-merkega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne tresse.

Ilustrirane slike dopošljemo, kdor jih želi, brez-
plačno po pošti!

2—10

Podpisana trgovca

priporočujeta veliko zalogo poljedelskih in gospodarskih mašin, posebno kot izvrstne pri-poznane mlatilnice na gnanje z roko ali z vitalom, ki imajo plošnate ali okrogle klinčke; letos po izredno znižani ceni, namreč samo 100 fl. ena, to pa pri nas v štacni v Celju.

Prodajemo dalje raznovrstne čistilne mline, vejavnike, trijerje za čiščenje in prebiranje ple-velnatega in smetljivega semena, potem enojne in dvojne pluge najboljše izdelave, rezne stole in rezne mašine po najnižji fabriški ceni. Še bolj cene take mašine od drugod dobljene so gotovo to, le ker so toliko slabše. — Naposled priporočata slavnemu občinstvu svojo dobro od-brano zalogo železa, okovov za okna in dveri, umetnih ognjišč, železnih peči, novih vag in ute-žev, posod za suhe in mokre reči, bakrenih in že-leznih kotlov za kuhanje svinjske hrane, dobro po-zlačenih nagrobnihih križev in kovinskih trug naj-lepše izdelave. Roba je vsa dobro od-brana, cena najnižja, postrežba točna.

Wogg & Radakovits

trgovca z železjem pri „zlatem sidru“ zum goldenen Anker v Celju.